

Kulturní dědictví

Vstupní definice, výklad

Kultura (pocházející z latinského *colere* - pěstovat, vzdělávat se) je vše, čím člověk může obohatit svůj život. Do kultury např. patří umění, politika, náboženství, různé zvyky, či věda. Kulturu můžeme rozdělit na několik světových kulturních okruhů, z nichž každý má své typické znaky.

Kulturní dědictví je nedílnou součástí kultury. Jiří Patočka a Eva Heřmanová (2008, 114) ji ve své knize Lokální an regionální kultura v České republice definují jako "konfiguraci kulturních prvků, ... jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a všeobecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určité kultury předávány následujícím pokolením jako specifický typ dědictví."

Jednodušeji řečeno, kulturní dědictví je vše, co člověk v minulosti vytvořil a co mělo vliv na rozvoj kultury a vykazuje to jistou kulturní a "památkovou hodnotu" (Horák, Nejedlý, 2013).

Kulturní dědictví můžeme **rozdělit** na hmotné/materiální a nehmotné/nemateriální.

Hmotné /materiální kulturní dědictví zahrnuje památky a jiné hmotné výtvořiny člověka. Dělí se, podle výše uvedené Úmluvy, na:

památníky (architektonická, sochařská či malířská díla mající výjimečnou hodnotu z hlediska dějin, umění či vědy), skupiny budov (mající z důvodu své architektury či umístění v krajině výjimečnou hodnotu z hlediska dějin, umění či vědy) a lokality (výtvořiny člověka či kombinované díla přírody a člověka a oblasti zahrnující místa archeologických nálezů). Věra Kučová (2009: 112) ve své knize Světové a kulturní dědictví UNESCO v souvislosti s tímto uvádí, že kulturní dědictví "zde vystupuje jako protipól k přírodnímu dědictví."

Nehmotné/nemateriální zahrnuje vše, co nemá hmotnou podstatu, předává se z generace na generaci a může se měnit v závislosti na vnějším prostředí. Řadí se sem:

myšlenky, rčení, přísloví, citáty, interpretační umění (hudba), společenské zvyklosti, tradice, zvyky, vědomosti a zkušenosti a dovednosti v tradičních řemeslech. (Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví, 2013)

Kulturní dědictví má pro nás několik významů. Význam historický, vzdělávací, kdy kulturní památky odkazují na minulost a vývoj kultury. Význam společenský, kdy kultura kulturní dědictví hraje významnou úlohu v našem životě (každý si občas zajde do divadla nebo muzea).

Význam kultivační, kdy kultura včetně kulturního dědictví přispívá k osobnostnímu rozvoji člověka, význam identifikační, kdy určuje specifický ráz jednotlivých prostředí, význam ekonomický, kdy kulturní dědictví je zdrojem příjmů a to především díky cestovnímu ruchu, význam reprezentativní, kdy prokazuje přínos dané společnosti, kdy reprezentuje její prostředí a dostává zpětnou vazbu v podobě respektu a porozumění, a význam integrační, kdy pomáhá jedincům začlenit do společnosti. (Beneš, 1997: 20-21)

Nejvýznamnější kulturní dědictví, obvykle označované jako „památky“ je prohlášeno podle platné legislativy ČR za **národní kulturní památku** nebo **kulturní památku** a nakládání s ním podléhá doзору státních orgánů, včetně péče, rekonstrukce apod. Aktuální a oficiální seznam lze nalézt na adrese: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-nazvu/1/seznam?typOchrany=NKP&chranenoTed=1&hlObj=1>

Nejvýznamnější nehmotné kulturní dědictví může být zapsáno do **Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR**. Aktuální seznam lze nalézt na:

<https://www.nulk.cz/narodni-seznam/>.

Dokument České televize o Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury v ČR:

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11504085692-galerie-tradic/21638256185/>

Nejvýznamnější památky mohou být zařazeny na **Seznam památek světového dědictví UNESCO** nebo na **Seznam mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva**. (Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví)

Základní zdroje:

Národní ústav lidové kultury

Beneš J. *Základy muzeologie*. 1. vydání. Opava: Open education & sciences, 1997. 179 s.

Horák P., Nejedlý V. *Základní pojmy v péči o kulturní dědictví*. 1. vydání. Pardubice:

Univerzita Pardubice, 2013. 52 s.

Korbelářová, I., *omocné vědy historické a kulturní dědictví*, Opava 2015. 96 s.

Kučová V., *Světové a kulturní dědictví UNESCO*. 1. vydání. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. 199 s.

Patočka J., Heřmanová E. *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*, 1. vydání Praha: ASPI, 2008. 199 s.

Úmluva o ochraně světového a kulturního dědictví (č. 159/1991 Sb.)

Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví (č.39/2009 Sb.)

(Studijní text pro HKDvRP, bc., 2021/2022)